

373.706490

.E61

Insects

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

Deel 18	1 december 1958	No 12
---------	-----------------	-------

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: V. van der Goot: Enkele Zweefvliegenwaarnemingen door Leden van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie in 1957 (p. 233). — F. G. A. M. Smit: A new bat-flea from Borneo and Malaya (p. 236). — M. P. Peerdeman: De vliegtijd van *Maniola jurtina* L. (p. 242). — L. G. E. Kalshoven: The occurrence of the primary twig-borer *Xyleborus morstatti* in Indonesia (continued) (p. 244). — Korte mededelingen (p. 243: Aanbiedingen; p. 252: Afdeling Zuid-Holland, G. J. Flint, B. J. Lempke).

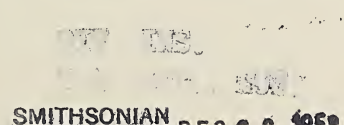
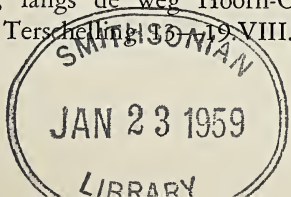
Enkele Zweefvliegenwaarnemingen door Leden van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie in 1957

door

V. VAN DER GOOT

De zweefvliegen mogen zich nu in de vaste belangstelling van de NJN-ers verheugen. Het determineren van de soorten is daardoor aanmerkelijk vooruit gegaan en het spreekt vanzelf dat, dank zij de talrijke excursies naar vele goede terreinen, die de NJN-ers wel weten te vinden, de kennis van de Nederlandse fauna er goed op vooruit gaat.

De meest grondige beurt heeft dit jaar Terschelling gehad. Tijdens een zomerkamp hebben een aantal leden van de Insectenwerkgroep het eiland overal doorkruist. Zelf heb ik dit indertijd drie maal gedaan. Hierbij in aanmerking nemend het onderzoek van de heren MACGILLAVRY, GEIJSKES en DOEKSEN en de waarnemingen van de heren KABOS en Br. THEOWALD kon ik het verantwoord achten een samenvatting van de toen gevonden soorten te publiceren, omdat het eiland wel goed afgezocht zou zijn. Het had als totaal 45 soorten opgeleverd, waarbij de heer HOGENDIJK nog *Chamaesyrfus lusitanicus* vond. Het resultaat van de NJN-naspeuringen was ook precies 46 soorten, een mooi resultaat voor zes dagen vangen. Hierbij waren echter 8 soorten, die nog niet eerder op Terschelling gevangen waren en wel *Chrysotoxum festivum* L. (♀ Griltjeplak en 2 ♀♀ in de duintjes ten noordwesten van West-Terschelling, naast het Groene Strand, 17.VIII.1957); *Syrphus latifasciatus* Macq., gevonden op alle excursies: Griltjeplak, langs de weg Hoorn-Oosterend, in de duintjes ten noordwesten van West-Terschelling, bij het ijsbaantje van Hoorn en in het bos er om heen, in de Koggegronden, in de Griëen, in de helmduintjes bij „Halfweg”; *Tropidia scita* Harr. (Koggegronden 18.VIII.1957, Griëen 18.VIII.1957); *Didea intermedia* Lw. (♂ in de helmduintjes bij Halfweg, 19.VIII.1957); *Epistrophe cinctella* Zett. (Griltjeplak 13.VIII.1957, langs de weg Hoorn-Oosterend 14.VIII.1957); *Epistrophe lineola* Zett. (♂ Terschelling 15.VIII.1957), *Platychirus angustatus* Zett. (2 ♀♀

Grieën 18.VIII.1957); *Platychirus peltatus* (♀ Terschelling 13—19.VIII.1957). Later bleek, dat er in de omgeving van de Longway, op 14.VIII.1957, een exemplaar van *Liops vittata* gevonden was door Wim LUBBERS. Het dier is door de heren HOGENDIJK en LUCAS gezien. De heer HOGENDIJK, werkzaam voor inventarisatie van natuurterreinen bij het Staatsbosbeheer, Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud (RIVON), vond zelf een exemplaar van *Epistrophe vittigera* Zett., eveneens bij de Longway (dennenbos), 14.VIII.1957. Voorts op dezelfde dag en plaats een ♀ van *Chrysotoxum festivum*, zodat hij ook van deze soort eigenlijk de eerste vinder is. Vermeldenswaard is van hem tevens een ♀ van *Syrphus albostrigatus* Fall. van de Hunenplak, tussen Midsland en West-Terschelling, omstreeks begin augustus 1957.

Het een en ander heeft tot gevolg, dat het totaal aantal soorten voor Terschelling van 46 op 56 is gebracht en dat daarmee Texel, met 55 soorten, weer als rijkste waddeneiland is onttroond. Bovendien zijn er van verscheidene soorten een groot aantal waarnemingen gedaan en daarmee zijn enkele van de vroegere schattingen van de talrijkheid verouderd. Bijvoorbeeld *Chilosia longula* Zett., waarvan ik 4 exemplaren verzamelde, HOGENDIJK 7 en de NJN 15. Dit dier moet op Terschelling wel gewoon zijn. Hetzelfde geldt voor *Chamaesyrphus lusitanicus* Mik (HOGENDIJK ruim 20, NJN 10). Merkwaardig is, dat dezelfde soorten in de duinen bij Bergen, eveneens in een begroeiing van heide en dennen, ook veel voorkomen, zodat we enigszins van een „zweefvliegengemeenschap” kunnen spreken. Hiertoe behoren, naar mijn ervaring in Bergen, ook nog *Didea intermedia* Lw. en *Lasipticus seleniticus* Mg., welke laatste soort veel door de NJN vermeld werd, maar waarvan ik in het mij toegestuurde materiaal geen exemplaren vond, omdat de determinaties zeker werden geacht. Vermeldenswaard zijn nog de 5 exemplaren van *Xanthandrus comtus* en een ♂ van *Liogaster metallina*!

Behalve op Terschelling werd er ook nog veel verzameld in het natuurmonument „Campina”, waar de NJG-IWG een kampje organiseerde om dit terrein voor de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten te inventariseren. De beste vangst was wel het vierde exemplaar van *Didea alneti* Fall. uit Nederland. Hierbij valt op te merken, dat de oorspronkelijke vangst van de heer KABOS van Boxtel misschien dus geen toeval was, omdat deze vangst, op vrij korte afstand van de eerste, doet vermoeden dat de soort in deze streek thuis is. Aardig waren verder *Chrysotoxum octomaculatum* Curt., *Eurinomomyia transfuga* L., *Xanthandrus comtus* Harr., *Lasipticus pyrastris* L., var. *unicolor* Curt., *Platychirus fulviventris* Macq., *Cinxia borealis* Fall. en vele exemplaren van *Ischyrosyrphus laternarius* O.F.M. De totale vangst was 55 soorten, waaronder nog verscheidene exemplaren van *Pyrophaena rosarum* F., een soort welke over het algemeen weinig gevangen wordt, behalve dan door de NJN. Alle vangsten werden gedaan bij de Oisterwijkse vennen tussen 13 en 27 juli 1957.

Een excursie naar het Quackjeswater op Voorne, ook een natuurmonument, op 26 mei 1957, leverde precies 30 soorten op. *Platychirus fulviventris* en *Chilosia fraterna* waren er gewoon. Vermeldenswaard is nog de vangst van *Syrphus venustus* Mg., var. *bilaris* Schin., *Pipiza festiva* Mg. en van *Syrphus nitidicollis* Mg., van elke soort één exemplaar.

Een weekend in Eext (Dr.) leverde nog enkele merkwaardige vangsten op, te

weten liefst 3 exemplaren van *Microdon devius* L., 2 ♂♂ van *Pipiza quadrimaculata* Panz.; 2 exemplaren van *Chrysotoxum vernale* Lw. en *Didea fasciata* Macq.; *Cinxia borealis* Fall., *Syrphus nitidicollis* Mg. en *Epistrophe lineola* Zett. Alle van 2.VI.1957.

Tijdens de NJN-zomerkampen werden in het Woold bij Winterswijk 24 soorten verzameld, waaronder *Plat. fulviventris*, *Chrysotoxum arcuatum* L. (beide langs de spoordijk bij het Korenburgerveen) en *Zelima tarda* Mg. (Aalbrinksbos). Al deze dieren werden in begin augustus gevangen door Koos BEUKEMA, Huug LAMBECK en Hans VELTHUIS. Uit Zuid-Limburg kwamen enkele zeer bijzondere waarnemingen, te weten *Chrysogaster splendens* Mg. (zéér zeldzaam!), *Sphegina clunipes* Fall., *Pyrophæna rosarum* F., *Chrysotoxum arcuatum* L., *Cnemodon vitripennis* Egg., *Epistrophe grossulariae* Mg. en *Syrphus annulipes* Zett., voorts 2 exemplaren van *Chrysogaster chalybeata* Mg. en van *Orthoneura nobilis* Fall. (beide zeldzaam!). Al deze dieren werden gevangen bij Krapoel en Gulpen 13—19.VIII.1957 door Huug LAMBECK. Huug ving bij Bilthoven nog één exemplaar van *Chrysotoxum octomaculatum* Curt. en 5 exemplaren van *Cinxia borealis*. Hylke HOEKSTRA signaleerde deze laatste soort ook in een tuintje bij Franeker, in de eerste helft van juni 1957. Dit is een heel onverwachte vangst, aangezien de soort normaal voorkomt op het diluvium rond vennetjes. Van dezelfde plaats kwamen nog *Syrphus nitidicollis*, *Tubifera hybrida* en ♂ en ♀ van *Liops vittata*.

Over het jaar als geheel zou ik willen zeggen, dat, in tegenstelling tot de sombere geluiden over 1957 uit de vlinderhoek, het een best jaar is geweest. Vooral tot half juni waren er allerlei soorten in aantal te vinden, die normaal met een lantarentje te zoeken zijn, bijvoorbeeld *Syrphus nitidicollis* en *Pipiza quadrimaculata*. Deze laatste soort gold als zeer zeldzaam en zou vrijwel beperkt zijn tot Zuid-Limburg. Bij Alkmaar had in het Heiloër bos echter een hele invasie van deze soort plaats en dat in een jaarlijks sinds 1949 onderzocht terrein, waar ze voordien zeker niet in die mate voorkwam. De NJN ving haar bij Eext, terwijl de heer HOGENDIJK in het kader van onderzoek voor het RIVON en passant nog twee vindplaatsen in Twente en één bij Breda ontdekte. Als men het geringe aantal waarnemers in aanmerking neemt heeft deze soort wel de hattrick voor 1957 verricht. *Syrphus nitidicollis*, toch altijd een ongewone verschijning, was veel te vinden bij Alkmaar, werd door de NJN gevangen op Voorne, bij Franeker (meerdere gezien) en bij Eext en door de heer VAN BREE in Zeeuws-Vlaanderen bij St. Janssteen. Ook van *Zelima lenta* Mg. constateerden de heer VISSER en ondergetekende een hele invasie in Noord-Holland. Er was uit dit gebied 1 exemplaar bekend, gevangen in het Heiloër bos door Br. THEOWALD en het was me nooit gelukt zelf een exemplaar te bemachtigen. Dit jaar ging het van een leien dakje en vrijwel elk bezoek aan het Heiloër bos van eind mei tot juli leverde 1 of 2 exemplaren op, terwijl we de soort ook in de duinstreek vonden.

Summary

Some interesting species of Syrphid flies (Dipt.) taken by members of the Netherlands Youth Association for Nature Study in Holland in 1957.

Amsterdam-O, Oosterpark 2 hs.